

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐՈՋԱՅԻՆ ԳԱԶԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲՍԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Կանխիկ վճարելի)

Հայաստան	Ուրիշ ամիս տեղ
10 ֆրանկ	Տարեկան բաժնորդական 20 ֆրանկ
5 ֆրանկ	Վեցամսեայ » 10 ֆրանկ
2 1/2 ֆր.	Եռամսեայ » 5 ֆրանկ

Ուստի գրութիւն կամ գրամ գրկել տնօրէն-խմբագրին այս հասցեով

M. PORTOUKALIAN

Directeur du journal Armenia

MARSEILLE (France)

ԼԵ ՏԱՐԻ
ԹԻՒ 4

1919 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ԴՆ

(2. S. 1919 Օգոստոս 14)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համառոտելով և կամ մի ամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միակ գիրը 2 օրէն ընդունուած կարգէ: 1 գլխագիրը 4 օրէն ընդունուած:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadié, 17

ԲԱՅՈՒԱԾ Ե
ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՄԵՆԻԱ

ԼԵ ՏԱՐԵՆԵՐՁԱՆԻՆ

(1919 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1920 ՅՈՒՆԻՍ)

Ամբողջ 35րդ տարեշրջանի (1919 օգոստոս-1920 յունիս) բաժնորդագրին է 20 ֆրանկ ամիս տեղի համար, ի բաց առեալ Հայաստանը ուր կըղկուի տարեկան 10 ֆր. բաժնորդագրով:

Կարելի է նոյն հաշուի համեմատ բաժնորդագրուիլ նաեւ 6 ամիս եւ 3 ամիս համար:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈԽԱԿԱՆԻ

	Ֆր. անգլ.
Ա. Հայ դիւցազնաւորի մը Բ. տպագր.	40
Բ. — Ը. (Սպառած)	
Բ. « Արմենիա » յուշարար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրկ.	20
ԺԱ. Թուման Բոցարիս	20
ԺԲ. Նմայրներ Մ. Փորթուգալեանի գրած ոտանաւոր-ները:	15
Ժ. Մի պուկար հայրենասէր (Պուկարիսի Յեղափոխութեան ծագման պատմութիւնը)	1,40
ԺԳ. Մի գաղթիք	20

Մարտի 15-էն գուր գրկելու փոստի ծախքը կը վճարուի հրատարակողէն:

Հ. Սահակ Տէր-Մովսէսեան. — ԳՐԸՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ. ՍԿԷՐԷՆ ԴԻՆԷԼ ԴՆ օրերը: 8 ֆր. (9):

(694 էջերէ բաղկացած ստուար հատոր մ'է այս, հեղինակները վերաբերեալ բազմաթիւ նկարներով, ստուգուած Բըւալաններով: Հայրենասիրական քաղցր շունչ մը կը փչէ գրքին առաջին էջէն մինչեւ վերջինը: Ընթերցողը հոն կը հան դիպի նախկին Հայ Թագաւորներին նիստուկային և զգեստաւորումին վերաբերեալ հետաքրքիր տեղեկութիւններ, ինչպէս և Հայ Ժողովրդի նկարագրի և քաղաքակրթութեան մասին կարեւոր ծանօթութիւններ, հաստատուած պատմական հիմքեր վրայ):

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայ գիւնորական քրոնիկ. — Կոչ Հայրենեան՝ Հայ Ազգային Պատուիրակութեան կողմէ. — Արիւնոտ հանքուն մէջ. — Զինուորական բանտարկեալներ Կիլիկիոյ հայկական լէգէոնէն. — Հայ կեանքը Բորդ-Սաիտի մէջ. — Փախստականների հայրենիք վերադարձը. — Հայ դրամատուն մը Երեւանի մէջ. — Կին երեսփոխաններ Հայաստանի մէջ. — Ամերիկացի գործարար Հերպորտի առաքելութիւնը. — Ֆրանսական առեւտրական առաքելութիւն մը Արեւելքում. — Հայ-իւրը Սիրիայի մէջ. — Անցուդարձ Մարտի 15-էն. — Պարսկաստանի Զահին ուղեւորութիւնը. — Զանազան լուրեր. — Ծանուցումներ:

ՀԱՅ ԶԻՆՈՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Արմենիան այսօր կը հրատարակէ ցանկ մը հայ գիւնորական որոնք, Հայկական լէգէոնի պատերազմական տեսանէն դատապարտուած ըլլալով, Մարտի 15-էն կսպանեն իրենց փոխադրութեանը դէպի պատժավայրը (bagne):

Զինուորական կեանքը ստիպուած է ունենալ խիստ օրէնքներ որովհետեւ երբեմն ամենաթեթեւ լանցանքը կրնայ պատճառ ըլլալ շատ ծանր հետեանքներու: Օրինակի համար՝ հնազանդութեան մերժումը որ սու վորական կեանքին մէջ ունի պատժաւ կան (penal) լանցանք չկազմեր, կըրնայ, գիւնորական օրէնքին համեմատ, մինչեւ մահուան պատժին արժանանալ:

Այդ մասին վիճաբանիլը, ողբալը, բողոքելը, ունի օգուտ չունի և չկրնար ունենալ:

Սակայն նոյն օրէնքները որոնք հաստատուած են այդ օրէնքները, նոյն չափ ալ կարեւոր համարած են հաստատել ներումի կարելիութիւններ, երբեմն իսկ օրէնսդրական ժողովը ինքը ընդհանուր ներում կը տրաւ մաղթէ որոշ լանցանքներու համար:

Ամեն երկիրներու մէջ որոնք մասնակցեցան պատերազմին, հիմա

այդ տեսակ ներումներ կըլլան կամ կը պատրաստուին: Արդարութիւն է որ մեր դատապարտեալներն ալ օգտուին ատկէ: Վստահ ենք արդէն որ ֆրանսական ներումի հրամանը ա. նոնց ալ պիտի վերաբերի:

Սակայն կը վախճանք որ շատեր պիտի յուսախաբուին որովհետեւ բոլոր լանցանքները անխտիր չպիտի ներուին, այլ մաս մը դուրս պիտի մնան հաւանօրէն, ինչպէս, օրինակի համար դատաւարութիւնը:

Ընդհանուր ներումէն (amnistie) դուրս մնացողներուն համար կարելի է մասնաւոր դիմումներ ընել Հանրապետութեան Նախագահին, անհատական ներում (grâce) ձեռք բերելու համար:

Որպէս զի այս խնդիրները կա նոնաւոր, արդիւնաւոր և արդար կերպով լուծուին, պէտք է որ Ազգային Պատուիրակութիւնը իր անդամներէն մէկը կամ ձեռնհաս ներկայացուցիչ մը նշանակէ որ յարաբերութեան մէջ մտնէ ֆրանսական իշխանութեան հետ և հարկ եղած դիմումները ու գործողութիւնները ընէ, պատասխանատու ըլլալով Պատուիրակութեան առջև: Վստահ ենք որ այդ գործը կարգաւոր շատ աւելի օգտակար կըլլայ քան թէ բուն յօդուածներ հրատարակել, յօդուածներ որոնք չեն կարգացուիր բնականօրէն ֆրանսական իշխանութեան կողմէ որուն վրայ աղքատիւ նպատակ ունին:

Նախատեղակալ Վ. Փ.

ԿՈՉ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆԻ ԿՈՂՄԷ

Սիրելի Հայրենակից,

Մեր Ազգային Դատին վերջին ու վերջական շրջանին մէջ կը գտնուինք: Գծնողակ ու հերոսական պայքարը՝ զոր մեր ժողովուրդը կը մղէ այնքան երկարատեւէ ի վեր, մօտ է հասնելու իր սուրբ նպատակին: Մենք լիպոյս ենք որ մեր անմիւլ նահատակներուն հսկայ զոհարարութիւնները պիտի վարձատրուին Հայ

ազգի դարաւոր երազին իրականացմամբ: Միացեալ Անկախ Հայաստանի հաստատումը: Բայց մինչև որ հասնի այդ օրինեալ վայրկեանը, մեր ազգը մեծ ճիգ մը ունի կատարելու, ճիգ մը որ պէտք է ըլլայ աւելի քան երբեք ներքոյ եւ արտաքին:

Մեր հայրենիքին մէկ ստուար մասը դեռ թուրք տիրապետութեան տակ կը գտնուի: Մեր տարազիններէն անոնք որ վերադարձած են՝ ամենապակաս թշուառութեան մէջ կը տառապին: Հագարաւոր կանայք եւ երախաներ այնտեղ հաւրէմ ներու մէջ փակուած կը մնան, քաղաքները ազատման: Մեծամիւ տարագիրներ, Միջազգեպէս, Սուրբայէն կը խուժեն, կը կուտակուին Կիլիկիա ու կարօտ են անմիջական օգնութեան: Կովկասի Հայ Հանրապետութեան սահմաններուն մէջ, սովն ու համաճարակը, որ այնքան մեծ կորուստներ տուին մեր ցեղին, թէպէտեւ մեղմացած, կը շարունակեն իրենց աւերը: Այս անսուր կացութեան մէջ, բազմապիսի հրատապ կարիքներուն գոհացում տալու համար, դաշնակից ազգերու պաշտօնական ու անպաշտօն ներկայացուցիչները վերանային կ'օգնեն մեր ազգին: Կովկասի Հայ Հանրապետութեանը, Պոլսոյ Ազգ. Պատրիարքարանը, Կիլիկիոյ հայկական իշխանութիւնները ազգապահպան միեւնոյն սուրբ գործին կը նուիրեն իրենց ճիգերը:

Եւ սակայն պէտք է որ մ'նայ միշտ աւելի մեծ՝ քան ինչ որ կը կատարուի անոր գոհացում տալու համար:

Հայ Ազգ. Պատուիրակութիւնը, այս վիճակի գործին մէջ ունի իր ստանձնակիք խոշոր եւ կարեւոր բաժինը: Չայն կատարելու համար, մինչև մեր հարցին վճարական լուծումը, ան պէտք ունի նիւթական լուրջ միջոցներու: Նպատակաւորաց գործունէութիւնը, զոր Ազգ. Պատուիրակութիւնը կատարած է ցարդ հայ ժողովրդի նուիրատուութեանց օգնութեամբ, այժմ պէտք է զոյն կատարել աւելի քան երբեք ընդարձակ եւ ներուած եւեղով: Ամէն կողմէ, ամէն օր ստիպողական դիմումներ կ'ըլլան Պատուիրակութեան: Մեծ միջոցներ պէտք են պատասխանելու համար այդ բոլոր դիմումներուն: Պատուիրակութիւնս, բացի իր փաթեկական ծախքերէն, մեծ ծախքեր ունի ընելու: Ազգային Դատի պաշտպանութեան գործը յաւաք տանելու համար՝ ամէն ձեւով. ան արդէն կազմակերպած է բժշկական առաքելութիւն մը զոր երկիրը զրկած է. ի մօտոյ պիտի զրկէ ազգային նպատակներով առաքելութիւններ հայկական կղերականներու մէջ, ինչպէս և դիւանապետական առաքելութիւններ Դաշնակից այլ եւ այլ երկիրներու մէջ:

ԽՄԲ. ԱՐՄ.

— Ա. Խ քոյրիկ, կըսէր կառքին

Թորոս ՏԻՎԱՆԵԱՆ

Լիօն

Յիսնապետներ՝		
Շահնազարեան Արշաւիր Մուշ		15
Պարսիկեան Արամ Մաշկարա		3
Պէգիբնեան Յակոբ Կեսարիա		2
Տստնապետներ՝		
Արամաճեան Մինաս Ուրֆա		10
Մեսրոպեան Միհրան Մարաշ		10
Աէֆէրեան Լեւոն Թոքատ		5
Զննորներ՝		
Մարտիկեան Սենեքերիմ Սյնթապ		5
Մուսաեան Մովսէս (»)		5

Յիսնապետներ՝		
Շահնազարեան Արշաւիր	Մուշ	15
Պարսիկեան Արամ	Մաշկարա	3
Պէղիմեան Յակոբ	Կեսարիա	2
Տստնապետներ՝		
Արամաճեան Մինաս	Ուրֆա	10
Մեսրոպեան Միհրան	Մարաշ	10
Աէֆէրեան Լեւոն	Թուրքաթ	5
Զննորներ՝		
Մարտիկեան Սենեքերիմ	Այնթապ	5
Մուսաեան Մովսէս	(»)	5

Կարապետեան Նորայր Տիգրիկ	5
Եսայեան Պետրոս Գրգռ Բազմ-իզմիր	5
Մարկոսեան Յակոբ Շապինգարահիսար	5
Սահակեան Եօրթ Ուրֆա	5
Մանուկեան Յակոբ Իզմիր	4
Սնուկեան Թադէոս Մուշ	3
Մուրատեան Սեւակ Խոյսեք գիւղէն	3
Խարբերդի	
Հանի-Յակոբեան Յովհ.	2
Յակոբեան Սնուկ Պարտիզակ	2
Ղազարեան Յակոբ Խարբերդ	2
Ճըսքալեան Սաստուր ()	2
Գրգռեան Տիգրան ()	2
Բէրէ գիւղէն	2
Մաշուկեան Յարութ. Չնքուշ	2
Քրիստիան Գիւրգոս Էփէրէկ	2
Փամպուկեան Գրիգոր Մարաշ	2
Պարոնեան Հայկ Սեբաստիա	2
Էմմանուէլ Յարութիւն ()	1 1/2
Խրիկեան Խոսրով Մալաթիա	1 1/2
Մուրատեան Նշան Խարբերդ	1 1/2
Թաշեան Յարութիւն Կեսարիա	1 1/2
Շամիկեան Խոսրով Ուրֆա	1
Չորպանեան Եղիա Ս. Նիքիտ	1
Շահինեան Մամրէ Քղի	1
Կանեան Բէնիամին Իզմիր	1
Խաչատուրեան Պողոս Վան	1
Ամիս	
Չախմախճեան Ս. Բիկ-Գրգռ Բազմ Իզմիր	8
Մանուկեան Կրպետ Տիգրանակերտ	6
Պետրոսեան Սիմոն Ստանա	6
*Արապեան Յակոբ ()	12
Սնատրեան Լեւոն Սին	6
Ազգասեան Լեւոն Սուէտիա	6
Նիկողոսեան Պողոս ()	6
Փանոսեան Պողոս ()	6
Արսենեան Բիգրըր ()	6
Քաթիկեան Սեւակ ()	6
Կարալեան Սողոմոն Շապինգարահիսար	6
Հալէպեան Յարութ. Էփէրէկ	6
Չաղապալեան Վարդգիս	3
*Փարմազընեան Յովհ. Պալկարիա ծնած	3
Իսկահաւարցի	3
Պետրոսեան Վարդան Երզրում. գերի պուր-կարական բանակէն Ի Ֆրանսա պիտի դատուի ինչորոշ մը համար. Հէքիմեան Մարտիկ Կ. պոլիս. արդէն ազատ արձակուած էր զինուորական ծառայէ. Պոլիս առանց ինքնուիշխան թըղ-թի համադրեալով ըլլալուն՝ բռնած ու Մարաշի զրկած բանտարկած են:	

11 վերջիններէն, Արապեան Յա. կուրէն սկսեալ մինչև փարմազընեան Յովսէփ (ամենաքիչ ժամանակ. այդ դատաւարութիւնն ունեցողներէն) իրենց պատմներուն ժամանա. կամիջոցները լրացուած ըլլալով, բան. տերէն հանուեցան հետզհետէ այս վերջին օրերս, ու ըստ կանոնի, ի. րենց զինուորական կեդրոնները (dépôt) հաւանականաբար Ատանա. պիտի զրկուին զինուորական ազատ արձակուելու (démobiliser), իսկ եր. կար դատաւարութիւն կրողներէն շատեր մաս առ մաս ուրիշ վայրեր կուղարկուին՝ մինչև իրենց դատա. պարտութեանց ժամանակամիջոցի աւարտիլը՝ աշխատելու:

Ասոնցմէ շատերը, երբ ժամանակը թող կուտար, պատմեցին իրենց դատաւարութեանց պատճառները, զորս նօթագրած եմ. Ասոնց յանցա. նաց զրգապատճառները փրանսա. կան ժողովուրդի զինուորական ընդհա. նուր ներման (amnistie) օրէնքին տը.

րամագրութեանց շնորհման լայնօրէն արժանի են:

Հայկ Պ. ՃԷՐՐԱՆԵԱՆ
(անդամ «Հայ Ազգ. Միութեան»)
Մարաշի
15 Օգոստոս 1919

Յ. Գ. Վերոյիշեալ ցանկի զինուոր նշանակեալ սինակին մէջ՝ եթէ եր. բէք աստիճանն ունեցողներ կան, թող ներողամիտ ըլլան վերաբեր. նոյն

ՀԱՅ ԿԵԱՆԻՐԸ ԲՈՐԹ-ՍԱԽՏԻ ՄԷՋ

Հայ Քէմը, 14 օգոստ. 1919
Անցեալ թղթակցութեամբ ըսած էի թէ «Քէմը գտնուող Սուէտիա. ցիներս, ուղիով իմբովին հայրենիք վերադառնալ ինչպէս որ 1915ի ա. րինոտ տարուան մէջ Մուսա լեռէն իմբովին հոս եկանք», ահա այս ֆը. րանական հիւպատոսին զիմեցինք որպէսզի փրանսական նաւերով փո. խաղըն մեզի» Նիմայ «Արմէնիա» ի յարգելի ընթերցողներուն նոյնու. թեամբ կուտամ այն աղբսագրին պատճէնը, որ փրանսերէն թարգ. մանուկեամբ տրուեցաւ հիւպատո. սին:

«Տիար հիւպատոս փրանսական Ի Բորդ-Սայիտ վսեմաշուք տէր,

Խորին երախտալիտութեամբ կը վերջինք այն անձման ասպետու. թիւնը, որով փրանսական վեհանձն կառավարութիւնը փութացած էր՝ ասկէ չորս տարի առաջ՝ փրկելու մեր կեանքը թիւրք գաղանին ճան. կերէն, իր զրահաւորներով Բորդ-Սայիտ փոխադրելով մեզ:

Հիմա կիտանանք որ Ֆրանսայի աղնի կառավարութիւնը նոյն վե. հանձնութեամբ ձրիաբար իրենց տեղերը կը փոխադրէ՝ ամէն հայ զաղթական. Ներկայիս մէջ՝ Բորդ-Սայիտ գտնուող Սուէտիայի զաղ. թականներս կը փափաքինք անմի. ջապէս Սուէտիա փոխադրուիլ. երբ այս մասին քէմըի հրամանատարին (Mr. Haig) զիմեցինք, յիշեալը ա. պահովցուց մեզ որ մէկ անգամէն մինչև հազար հոգի թող կուտայ:

Նկատի առնելով որ մեր պարտեզ. ներու ամենէն կարևոր բերքերէն մէկ երկուքը — թուզն ու խաղողը և յետոյ ձիթապտուղը — արդէն հասուննալ սկսած են, խիստ փափա. քելի է որ ոչ թէ պղտիկ թիւերով, այլ խմբովին վերադառնանք. թէ ոչ ոչ մեկնող խումբերը պիտի զրկուին իրենց պարտեզներու այդ բերքե. րէն, որոնք իրենց ապրուստին կա. րևոր մէկ մասը պիտի ապահովեն:

Եւ նկատելով որ եթէ մեզի ամե. նէն մօտիկ նաւահանգիստը՝ Իսքէն. տէրուն նոյն իսկ՝ ցամաք հանեն, պիտի ոտիպուինք ցամաքէն՝ այն ալ թիւրքերու մէջէն (որոնք զմեզ առեւրու մասնաւոր պատճառ ունենալ կը կարծեն մեր ինքնապաշտպանու. թիւնը)՝ երկու օր ճամբորդել մեր

գիւղերը հասնելու համար, որ այս. քան մանուկներով և ծերերով շատ դժուարութիւններ պիտի պատճառէ. Նկատելով միանգամայն որ մեր գիւ. ղերէն միայն երկու ժամ հեռու Ո. րոնդէս գետին բեշանք պղտիկ նա. ւահանգիստ մը կայ ուր առագաս. տանաւերը ազատ կերպով կը մըտ. նեն, ու գետէն դուրս ծովուն վրայ սպասող չողենաւը պարպելու համար՝ նաւահանգիստին մէջ միշտ բաւա. կանաչափ առագաստանաւեր ու մա. կողկներ կը գտնուին:

Ուստի կուզանք խոնարհաբար ինչքեղ ձեզմէ, տէր հիւպատոս, որ ձեր կարելին ընէք որպէսզի ձեր վեհանձն կառավարութիւնը մեզի շո. գենաւ մը տրամադրէ ձրի և խմբո. վին Սուէտիա ցամաք հանելու հա. մար մեզ:

Յուանք թէ ինչդրանքնիս նկատի առնուի, ու այն ատեն շատ երջանիկ և շնորհակալ պիտի ըլլանք ձեզմէ ու ցմահ պիտի չմոռնանք ձեր վե. հանձն կառավարութեան ըրած սոյն բարիքը:

Չերգ. խորին յարգանքներով

Ի զիմաց

Բորդ-Սայիտ գտնուող

Սուէտիայի զաղթականներուն:

Բայց ցարդ ոնէ պատասխան չըս. տացած ըլլալով, ու մտածելով որ նկատի չառնուի և կամ ուշանայ, ժողովուրդին մեծամասնութիւնը ի. րենց անձնական ծախքով կը պատ. րաստուին երթալ: Եւ արդէն մշտա. կան ալ կերթան, ինչպէս օգոստ. 2ին 172 և 10ին 250 հոգի՝ մեծ մա. սամբ Սուէտիայիներ՝ քէմըն հը. կիր մեկնեցան, իւրաքանչիւր մար. գոց (15 տարեկանէն վեր համար երկու ոսկի վճարելով):

Յարգ. քէմըն հայրենիք մեկնողնե. րուն թիւը 1.000ը կանցին որով 2.000 ոսկիի աւելորդ ծախք մը ըրած կըլ. րան մեր թշուառ զաղթականները, երբ Ազգային Միութիւնը կարող էր աշխատիլ ու ձրի փոխադրել տալ զիրենք — ինչպէս որ եղաւ ուրիշ տեղեր —: Այդ դրամը որ իրենց ճակտի քրտինքով շահած են այս խեղճ մարդիկ, գրպաններ կը մնար ու գիւղերը կամ քաղաքները, հաս. նելով, իրենց հազարաւոր պէտքերէն մեկուն պակասը կը լեցնէր:

Օգոստոս 5ին ալ 42 հոգի եկան վլաալիստաղքէն, որոնցմէ 25ը հե. տեաւ օրը արդէն նաւ առնելով հայ. րենիք մեկնեցան, իսկ մնացածները տակաւին քէմը կսպասեն:

Ստեփան Փանոսեան

Յ. Գ. Անցեալ անգամ ըսած էի թէ «Սիսուան» ի ուսուցիչներէն մեծ մասը մեկնած ըլլալով և ժողովուր. դին երթալը մօտեցած ըլլալով, զըպ. րոցին բացուիլը տակաւին անյայտ կը մնայ: Բայց տեսնելով որ ժողո. վուրդին զիմա միներէն ոնէ արդիւնք չեղաւ ու քիչ քիչ կերթան, որով բա. ւական ատեն մը տակաւին հոս գաղ. թականութիւն կը մնայ, դպրոցը վերաբացուեցաւ. բայց կը ցաւիմ

ըսելու որ գրէթէ առանց ուսուցչի (այսինքն առաջ որ հարիւրի չափ անձերէ բաղկացած երկսեռ ուսուց. չական խումբ մը կար «Սիսուան» ի մէջ, հիմա հազիւ 15-20 հոգի մնա. ցած են) ու ցարդ նորեր չեն եկած պակասը լեցնելու:

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՎԵՐԱԴՈՐՁԻ

Դաշնակից տէրութիւններէ բարձր պատուիրակները Բ. Դրան ուշադ. րութիւնը հրաւիրեց են այս կէտի վրայ թէ կովկաս պատասխան հայ փախստականները պէտք է վերա. դառնան և տեղաւորուին իրենց բը. նակարանները:

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ՄՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Հայ սեղանաւորներ ժողովին մը կազմուի է կովկասի մէջ, մէկ մի. լիար գրամաղխով բանկ մը հաս. տատելու համար Երեւանի մէջ Միութ. թեան կողմէն Տ. Ա. Ֆրիկեան գնա. ցեղ է Երեւան, տեղին վրայ ուսում. նասիրելու համար այդ գրամական հաստատութեան խնդրը:

ԿԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐԻ ՀԱՅՍՏԱՍԿԱՆԻ ՄԷՋ

Մինչ Ամերիկա եւ Ֆրանսա իսկ կը պայքարին կին երեւոյթաններ ընտրելու ծրագրին դէմ, ուրախ ենք որ կովկա. ստան Հայաստան արդէն առած է այդ յաւաքովական քայլը: Այսպէս վերջին խորհրդարանական ընտրութեանց հետե. ւանքով ընտրուած են 73 երեսփոխան, որոնց 13ը Թըքիստան գաղթականութեան անունով: Երեսփոխաններէն 2ը Թաթար են, 1ը եղիտի եւ 3ը կլին՝ բժշկուհի կա. տարինէ Մանուկեան եւ ուսուցչուհի Պեր. Տուրի Բարսեղեան եւ Վառվառէ Սա. նակեան:

(Վերջին Լուր)

ՍԱԽՏԻ ԿԱՅԻ ԶՈՐԱՎԱՐ ՀԷՐՊՈՐՏԻ ՍՈՍՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկացի զօրավար Հէրպորտ, Ֆրանսա զրկուած ամերիկեան զօրա. բանակի ընդհանուր սպայակոյտի պետը, որ պետական քարտուղար և այժմ փարիզ գտնուող ամերիկեան պատուիրակութեան զուլի Տ. Բօլքի միջոցով նախագահ Ուիլսոնէն շրջա. ւած հրահանգներին համեմատ կեր. թայ Անգրիկովկաս և Հայաստան և որի համար գրած էինք Արմէնիաի նախորդ թուով թէ օգոստ. 16ին մեկնած է փարիզէն, ինչ ինչ կար. գաղթութիւնների համար մի քանի օր ևս յետաձգած լինելով իր ճամ. բորդութիւնը, օգոստ. 21ին կրցած է մեկնիլ փարիզէն:

Զօրավար Ճէյմս Հէրպորտի առա. քելութիւնը այժմ Հայաստան կամ

Le Gérant : François CARRIER.
Marseille. — Imprimerie du Sud